

Rusija ir Anglija kovoja už Dardanelų kontrolę

Kivirciai Maskvos tarybose

Airijos Valstija jau gyvuoja

Rusijos ir Anglijos kova už Dardanelus

LAUSANNE, gruodžio 5. — Darosi aišku, kad Anglija ir Rusija turi visai skirtingus nusistatymus linkui Dardanelų, kuomet kitos šalys ir net pati Turkija neturi griežto nusistatymo. Turkija veikiausiai stovi už tokį planą, kuris neprieštarauja jos interesams ir yra priimtinas kitoms šalims. Ji kaip matyti, bijosi ir Rusijos ir Anglijos ir dabar tik laikosi Rusijai todėl, kad Anglija dabar yra pavojingesnė jai.

Čičerinas vakar perskaitė konferencijoje ilgą pareiškimą, kuriame jis siūlo, kad Dardanelai ir Bosforas būtų uždaryti visų šalių kariniams laivams, išskyrus pačios Turkijos, bet duodant pilną laisvę prekybos laivams. Taip pat turi būti leidžiama Turkijai fortifikuoti Dardanelus, kad galėtų juos apginti. Tuo būdu Rusija stovi už palikimą tokios pat padėties, kokia buvo prieš karą.

Vėliau Čičerinas pasakė, kad yra trys galimi būdai išrišimo Dardanelų klausimo: atiduoti juos Rusijai, ko Rusija nenori; pavesti internacionalinei kontrolei, su kuo Rusija nesutinka, nes tada perėmus kontroluotą šalį, kuri didžiausią laivyną turi; ir palikti taip kaip buvo prieš karą — Turkijos rankose.

Matyti, rusai laikosi grynai nacionalistinės politikos ir nori padaryti Juodąsias juras privatiniu Rusijos ežeru, kurio vartų sargu būtų Turkija.

Anglija tokiame Rusijos nusistatymui griežtai priešinga, pati norėdama Dardanelus pasigriežti savon kontrolėn. Anglijos užsienio reikalų ministras Curzon priėmė Rusijos iššaukimą ir dabar tarp Anglijos ir Rusijos eina tyli, bet įtempta kova už Dardanelus. Abi pusės bando patirti nuomones ir spėkas kitos pusės, bet kartu neparodant savų mierių.

Turkai gi yra pasirengę tūlį laiką tylėti ir palaukti pačius taktinius pasakant savo nuomones.

Laikas sekamam konferencijos posėdžiui nėra paskirtas ir todėl dabar laikomi yra slapti grupių pasitarimai, kiekvienai pusei manevruojant ir mobilizuojant savo spēkas.

Rusija kaltina Pabaltijos šalis

Sako, jos nenorinčios nusiginkluoti ir priimti Rusijos pasiūlymus.

MASKVA, gruodžio 5. — Nusiginklavimo konferencija vis dar tebėra laikoma už uždarytą durų ir užsikirtimas joje tęsiasi. Pasienio valstybių delegatai atsisako laikyti atvirą konferenciją ir atsisako svarstyti tiesioginiai Rusijos pasiūlymus. Jie pritaria kokiai tai arbitracijai, arba kaip rusai sako, "moraliniam nusiginklavimui" ir prisidėjimui viena kitos ne pulti. Rusija gi ragina tiesioginiai sumažinti armijas.

Užsienio reikalų ministerijoje pasakyta, kad jei konferencija nebus sėkminga, tai Rusija prašys pasaulio, kad tasis nukaltintų tikruosius taktinius. Esą per kelis metus mažosios valstybės teisinosi, kad jos turinčios laikyti didelės armijos delto, kad jos bijosi Rusijos militarizmo. Dabar gi Rusija parodžiusi, kad jos valdžia ir žmonės tikrai nori taikos ir todėl Rusija siūlo, kad armijos būtų sumažintos 75 tuos. Rusija sutinka ir kitokių pasiūlymų svarstyti, bet tie pasiūlymai turi būti konkretūs. Esą reikia ne apie gerumą taikos kalbėti, bet pradėti mažinti didelių armijų užlaikymo našlą. To esą Rusija ir siekia.

Rusija pasiūlė savo armiją sumažinti trimis ketvirtadaliais ir laikyti 200,000 kareivių, jei visos Pabaltijos šalys sutiks sumažinti savo armijas tokioje pat proporcijoje.

Airijos Laisva Valstija jau gyvuoja

LONDONAS, gruodžio 5. — Be jokių iškilnių ar ceremonijų nuo vidurnakčio pradės gyvuoti Airijos Laisva Valstija. Karalius jau pasirašė po bilu, kuriuo ta valstija įkuriamą Anglijos imperijoje.

Oficialiniai tapo paskelbta, kad pirmuoju Airijos generalgubernatorium tapo paskirtas Timothy Healy.

Anglijos valdžia Airijoje jau pirmiau tapo perduota Airijos laikinei valdžiai, todėl, kada

Nesusitaiko del Dardanelų

LAUSANNE, gruodžio 5. — Artimųjų rytų taikos konferencijai įvyko pilniausias nesusitaikimas del Dardanelų.

Patys savininkai nesusikalba

CHICAGO. — 15 organizuotų anglų laukų kasyklų savininkai savo konferenciją laiko, kad susitarus kokius reikalavimus pastatyti angliakasiams, su kuriais šiandien prasideda naujos derybos.

Savininkai yra labai pasidalinę. Indiana ir Ohio delegacijos stovi už arbitraciją, kuri nustatytų algų skalę visai šaliai. Illinois ir Pensilvanijos kasyklų savininkai nori, kad laibos būtų vedamos ir sutartys daromos atskirai pagal valstijas. Kiti dar kitokių sutarčių nori ir siūlo kitokių susitaikymo su angliakasiais būdus. Bet manoma, kad kasyklų savininkai galų gale susitaikins, nes jie visi nori tarp savęs susitaikinti ir pastatyti prieš angliakasių suvienytą frontą.

Angliakasiai gi, kiek žinoma, pasipriešins visoms pastangoms nukopoti už algas ir pasunkinti darbo sąlygas, taip jau neprisims jokios arbitracijos.

Centralinės Amerikos konferencija

WASHINGTON, gruod. 5. — Čia vakar prasidėjo Centralinės Amerikos respublikų konferencija, sušaukta Jungt. Valstijų. Konferencijos tikslas bus užbaigti amžinus tarp tų kelių mažų respublikų besisiekiančius kivircius ir sumažinti jų armijas.

Konferencija jau šiandien pradeda svarstyti ir skiriamus įvairių komisijų. Honduras siūlo iškurti Centralinės Amerikos Uniją, į kurią įeityt visos penkos mažosios Centralinės Amerikos respublikos. Bet manoma, kad tam pasiūlymų pasipriešins Costa Rica ir Guatemala, kurios ir iki šiol tokiu unijai priešinosi ir neleidžia jai susikurti.

Bavarija neatsiprašys

BERLINAS, gruodžio 5. — Lokal Anzeiger Municho korespondentas sako, kad ant kiek paliečiama yra Bavarija, talkininkų reikalavimas atsisakyti, ir užmokėjimo už užpuolimą ant talkininkų oficerų dviejuose Bavarijos miestuose, nebus išpildytas.

Vorwaerts gavo iš Municho žinią, kad Bavarijos premieras Dr. Knelling, kuris šiandien atvyksta į Berlyną pasitarti su premieru Cuno, yra pasiryžęs nesirašyti po jokių atsiprašymo laišku, kokio reikalauja talkininkai.

Priešinsis moratoriumui

PARYŽIUS, gruodžio 5. — Kabinetas užgrybė Poincaré programą, kuriuo Francija Bruselio konferencijai griežtai pasipriešins suteikimui Vokietijai moratoriumo, jeigu Vokietija neduos Francijai didesnių garantijų.

RYMAS, gruodžio 5. —

Fasistų sekretorius Dr. Sala sušaukė žinomus kriminalistus, paėmė jų vardus ir adresus ir paskelbė, kad fasistai Allessandria provincijoje pasima teismines galias ir savo rankas ir kad jie kriminalistus siųs ne į kalėjimus, bet sumuš lazdomis ir pasius į ligonbutį. Jei gi dar ir antrą kartą bus pagautas už prasikaltimą, tai atsidursis kapinėse.

Neužilgo po to du žmonės, kurie dalyvavo susirinkime, tapo pagauti vagiant. Juos suėmė lazdomis, nugalbenta ligoninėn ir paskui pranešta teismui.

Teisia angliakasių

EVANSVILLE, Ind., gruod. 5. — Rytų Dixon, Ky., prasiūdęs nagrinėjimas bylos 13 angliakasių, kurie yra kaltinami užmušime peritais metais L. B. Wyllie, manažerio Western Kentucky Coal Co. Valdžia kaltina, kad jie užmušė Wyllie delto, kad jis lino prie angliakasių pačių.

Amerika nepriims mandatų

WASHINGTON, gruodžio 5. — Baltasis namas paskelbė, kad kol veiks dabartinė administracija, Jungt. Valstijos nepriims nė vieno mandato arti muose rytuose ar kur kitur.

3 STUDENTAI ŽUVO GAISRE

WATERVILLE, Me., gruodžio 4. — Tris studentai Colby kolegijos žuvo gaisre, kuris kijo seniausiam kolegijos namui.

LIVERPOOL, gruodžio 5. —

Vietos policija suėmė didelių siuntinių šautuvų, amunicijos ir sprogstamųjų medžiagų, kurios laivais buvo gabenamos į pietinę Airiją.

PINIGŲ KURSAS

Vakar, gruodžio 5 d., užsienio pinigų ne mažiau kaip už 25,000 dolerių bankų buvo skaltoma Amerikos pinigais:

Anglijos 1 sv. sterlingų	\$4.53
Austrijos 100 kronų	\$6.45
Belgijos 100 frankų	\$20.45
Danijos 100 kronų	\$20.45
Finų 100 markų	\$25.00
Francijos 100 frankų	\$25.00
Italijos 100 lirų	\$5.01
Lietuvos 100 litų	\$10.00
Lenkų 100 markų	\$35.00
Norvegijos 100 kronų	\$18.50
Olandų 100 guldėnų	\$39.75
Švedijos 100 kronų	\$27.05
Vokietijos 100 markų	1% c

Lygi moterų atsakomybė

MADISON, Wis., gruod. 5. — Wisconsin augščiausias teismas nusprendė, kad dabar, kada moteris turi lygias teises, jos lygiai atsako ir prieš įstatymus, taip jau nuosavybės dalykuose. Kada ji turi atskirą nuosavybę ir biznį, ji lygiai su vyru atsako už vyro išduotas ir jos patvirtintas notas ir jei vyras negali užmokėti, tai padaryti privalo ji.

Kiek pirmiau tas pats teismas nusprendė, kad mumsaino pardavėjas atsako už tai, kas gali atsitikti su jo mumsaino pirkėju ir turi atlyginti pirkėjo panaštus delci mumsaino nuostolius, ar už netekimą sveikatos ar gyvasties.

Banditai siaučia Šantunge

SHANGHAI, gruodžio 5. — Japonijos perdavimas Tsing-Tao administracijos Chinijai, kuris turėjo įvykti šiandien, tapo atidėtas iki gruodžio 10 dieną. Tai deli siaučiančių banditų Šantunge, kurie veik pilnai užvaldė Tsing-Tao, deli ko Shanghai laivai atsisako sustoti Tsing-Tao ir iškrauti ten prekes.

Pabėgėliai sako, kad japonai atsisako kooperuoti su Chinijos policija pastangose apginti miestą nuo plėšikių.

Chinijos valdžia kaltina, kad tuos plėšikus organizuoja japonai įrodymui, kad Chinija neva negali valdyti Šantungo ir apsaugoti žmonių gyvasčių ir kad todėl yra reikalinga tolimesnė Japonijos okupacija toje provincijoje.

Mažins išlaidas

WASHINGTON, gruodžio 4. — Prezidentas Hardingas persiuntė kongresui metinį federalinį biudžetą sekamiems fiskaliniams metams. Jame žymiai sumažinta valdžios išlaidos, bet sumažinimas išlaidų padarytas sumažinant tyrimų, gerinimų ir vystymų darbus. Valdžios išlaidos sieks 1924 m. \$3,180,843,234, arba \$500,000,000 mažiau, negu išlaidos šiais fiskaliniiais metais. Du trečdaliai tų išlaidų eis atmokėjimui viešųjų (karo) skolų, šalies gynybai (kariuomenei ir laivynui), pensijoms, karo nuostoliams atlyginti ir federalinei pagalbai.

Korolenko duktė areštuota

BERLINAS, gruodžio 4. ("Forverts"). — Poltavoj tapo areštuota Sofia Vladimirovna Korolenko, garsaus nešena pasimirusio rusų rašytojo Korolenkos duktė. Areštuotoji kaltinama, kad ji priklausanči socialistų revoliucionierių partijai.

2,500,000 žuvo nuo bado Rusijoje

MASKVA, gruodžio 5. — Rupeštingi tyrinėjimai rodo, kad Rusijoje peritais metais nuo bado ir epidemijų žuvo 2,500,000 žmonių.

4 žmonės užmušti

CHICAGO. — Keturi žmonės liko užmušti ir 3 sunkiai sužeisti automobilių Chicagoje peritais šeštadienį.

Lietuvos žinios

Žmogžudystė.

LYGUMAI (šiauliu apskr.) — Degučių kaime Lygumų val. vienas ukininkas pasidaręs alaus, sukviėt visus savo kaimynus alučio ragauti. Į tą pokilį pakvietė nešena vedusį iš to kaimo našlę ir mažą žemę pil. L., kurio kaimynai nekenė, kaip kairesnių pažiūrų žmogų. Gerai įkaušę rudojo alučio piliečiai išsivedė K. už klotimo užmušė ir įmetė į šaltę tekančią upelį. Apylinkėj paleido gaudą, kad pil. K. išbėgęs į Rosiją.

Neilgai trukus upelį lavonas iškilo viršun, išvydę tai žmogžudžiai ištraukė iš upės nuvežę į smėlių kalnelį ir užkasė. Už kiek laiko iš kalno kasdami žmonės kelio taisymui smėlius, atrado užkastą K. lavoną apie ką išsiganę pranešė žmonai velionies. Nespėjo pati nubėgti prie atrasto vyro, kaip užmušėjai atbėgę pagavo lavoną, nuvežę į rugiais apsemtą lauką ir užkasė, bet žmona pamatė kame ir kas tokie užkasė jos vyro lavoną.

Pranešė vietos milicijai. Milicija atvykus jau neberado toj vietoj lavino.

Atradę pėdsaką, išmatavo ratų vėžes, nusekė į mišką, kame rado žmogų bekrantan malakas į vėžimą.

Pradėjo milicija klausinėti kur padėjo lavoną, iš pradžių žmogelis gynėsi, bet smarkiai užėmus barti, tuoj pasisakė atvėžęs ir parodė kurioj vietoj užkasęs. Dabar eina tardymas. Reikia pasakyti, kad Degučių kaimo pil. labai maldingais save laiko, ir balnuojant visus balsus atidavė tik krikščionių demokratų partijoms.

5 paklausimai del Klaipėdos krašto

Klaipėdos krašto atstovams Pasiuntinių Komisija Paryžiuje įteikė raštą šiuos 5 paklausimus, į kuriuos laike 10 dienų t. y. ligi lapkr. 15 d. turėjo raštu atsakyti lietuviai ir vokiečiai. Paklausimai tokie:

"1. Jei Klaipėda pastotų Freištatą, kokias pasekmes tai turėtų Lietuvai visiškai nuo Klaipėdos uždarius sieną?

Kalėdoms Dovanų Lietuvon

Dabar yra laikas išsiųsti pinigų Lietuvon, jeigu nori, kad tavo dovana būtų ten suvartota belaukiant Kalėdų, prisirengiant linksmai sutikti tą didelę Lietuvos šventę.

Kada dabar jau yra įvesti Lietuvoje savi pinigai, tai kiekvienas pasiūstas iš Amerikos doleris turės tokią pat pastovią vertę, kada jis bus išmainytas į litus. Išties, Amerikos lietuvių doleriai palaikys litus augstame kurse.

Naujių Pinigų Siuntimo Skyrius siūncia pinigų Lietuvon litais, doleriais ir markėmis. Lietuvoj vienok, pagal valdžios paliepimą, pinigai išmokami yra tik litais.

Siųskit per Naujienas pinigus Lietuvon. To prašo Lietuvos žmonės ir taip pataria Lietuvos bankai.

